

Landsstyreformandens nytårstale

1. januar 1984

Af Jonathan Motzfeldt

Kære medborgere!

På denne første dag i året vil jeg på landsstyrets og landstingets vegne ønske jer alle et lykkebringende 1984 samt takke alle, der i stort og småt har bidraget til opbygningen af det samfund, som det blev vores lod at leve og virke i.

Vi er i antal et lille folk med en geografisk placering på yderkanten af det mulige for menneskets eksistens. Det er vores svaghed, men samtidig vor styrke, fordi det har vænnet os til stadigt at tage nye udfordringer og strabadser op med uforsagt sind.

Jeg ønsker for os alle, at vi må bevare denne styrke til at bære os gennem den kommende tids udvikling og til at finde en balance mellem vore gamle kulturtraditioner og den moderne tids krav, som i så høj grad er præget af helt nødvendige forbindelser med omverdenen – og som vi ikke bare kan forkaste.

De af jer, som er alene, og som har mistet familie og venner i det forløbne år, kan sikkert have ekstra svært ved at finde denne styrke og se optimistisk på fremtiden, – men jeg tror alligevel, det er den eneste vej frem – både for det

enkelte menneske og for vort land som helhed. Det må vi støtte hinanden i.

De af os, der på forskellig vis er udpeget til tillidsposter – i organisationer, kommuner, i landstinget, på undervisningssteder, og alle andre steder, hvor andre mennesker er afhængige af vore beslutninger – har en ganske særlig forpligtelse til i fællesskab at mobilisere denne styrke trods vanskelighederne, men vi kan kun gøre det i fællesskab med jer.

Det forgangne år har da heldigvis også opvist eksempler på forståelsen for, at det ikke ubetinget gælder om at få magt eller at vinde over de andre, men derimod om i fællesskab at løse dette lands forskellige problemer, så ingen skal føle sig forbigået eller forfordelt. Ved landstingsvalget i april fik vi en ny konstellation, hvor de tre partier selvfølgelig hver for sig søger at gennemføre deres politiske mål – det er dét, de er valgt til – men hvor der samtidig er vilje til i langt de fleste tilfælde at diskutere sig frem til løsninger i enighed til gavn for alle befolkningsgrupper. Det er dét, der skal til – ellers er jeg bange for, at vi

slider hinanden op på konflikter, hvor hver part står stejlt på sit standpunkt til skade for alle parter i sidste ende.

Et eksempel på konflikt, der har tæret på samfundets kræfter, er den meget langvarige konflikt på det grønlandske arbejdsmarked. Jeg håber derfor meget stærkt, at det kompromis, der nu er indgået med vedtagelsen af en parallel lovgivning i folketinget og landstinget om en moderat lønstigning og en bevarelse af dyrtidsreguleringen efter nulstilling af pristallet pr. 1. januar 1984, vil føre til en snarlig afslutning på denne for Grønland så udmarvende situation.

Forholdet til rigsmyndighederne har omkring denne situation været præget af stærk uenighed i opfattelsen af den nødvendige politik og sammenhængen til, hvilke inflationshæmmende foranstaltninger, der ville have den største virkning i Grønland: lønudviklingen på arbejdsmarkedet eller statens prispolitik på transport, varer, afgifter og leverancer. I landsstyret har vi været, og er fortsat, af den overbevisning, at det er de sidste forhold, der er de mest afgørende. Det er endvidere vor opfattelse, at de forøgede indtægter, staten har ønsket at opnå på de omtalte områder, ikke reelt har nogen indflydelse på den danske statshusholdning, men snarere er udtryk for et princip om, at Grønland også skal bære en del af byrderne ved Danmarks økonomiske problemer. Dette kunne vi nok erklære os solidariske med, hvis vi troede, det havde nogen virkelig reel betydning, og først og fremmest hvis vi ved omlægning af forbrugs- og udgiftsmønsteret kunne modvirke forhøjelserne. Men det kan vi ikke, hvis den

generelle bolig- og levestandard i Grønland ikke skal sænkes endnu mere under den danske, end den er i øjeblikket. Det tror jeg også, de fleste danske politikere, der har rejst rundt i Grønland, vil erkende.

Det er i hvert fald det indtryk, besøgene fra især statsministeren og udenrigsministeren i Grønland i 1983 har efterladt – og som har bestyrket os i opfattelsen af Danmarks følelse af forpligtelse og respekt for Grønland i almindelighed – og for det unge hjemmestyre i særdeleshed.

Vi har følt, at der fra Danmarks side har været vilje til at finde løsninger, som gav hjemmestyret muligheder for på langt de fleste punkter at virkeliggøre tanken om at være herre i eget hus – og dermed at forme vor egen fremtid indenfor hjemmestyreordningens rammer.

Især føler jeg trang til at fremhæve den utrættelige og loyale indsats, der fra dansk side er gjort for at fremme vore bestræbelser på at opnå en løsere tilknytning til EF. Som et resultat heraf er det på det seneste EF-udenrigsministermøde fastslået som en kendsgerning, at udmeldelsesdagen bliver den 1. januar 1985. På mødet, som fandt sted den 19. december, mødte den dansk/grønlandske delegation en noget mere positiv imødekommenhed for sine synspunkter, især omkring fiskeriaftalen, end det hidtil har været tilfældet. På denne baggrund har hjemmestyret valgt fortsat at sigte mod en OLT-ordning, men at lade spørgsmålet være afhængig af EF's endelige forhandlingsudspil og den detaljerede udformning af de aftaler, som skal indgås. Det er vort håb, at disse bestræ-

belser må lykkes, men det skal siges helt klart: at sker det ikke, har landstinget givet landsstyret mandat til at afslutte forhandlingerne, og i stedet lade Grønland få status som tredie-land pr. 1. januar 1985 ved en såkaldt eensidig udmeldelse.

Det skal ikke være nogen hemmelighed, at jeg med forventning ser frem til afslutningen af disse meget krævende og tidsrøvende forhandlinger, som ikke kan undgå at tappe hjemmestyrets økonomiske og menneskelige ressourcer for megen god kraft, der kunne have været anvendt til løsningen af en lang række af de spørgsmål, der trænger sig på ved udformningen af de mål, vi har sat os for Grønlands egen udvikling.

Jeg synes også at kunne fornemme en voksende utålmodighed i befolkningen med hjemmestyrets prioritering af opgaverne. – På den anden side mener jeg også, at mange vil kunne indse vigtigheden af først at få skabt de ydre rammer for vores eksistens – så der kan blive tilstrækkelig ro og klarhed omkring vore egne muligheder for i fællesskab at løse de i sandhed svære problemer, vi har internt i Grønland.

Jeg tænker her blandt andet på erhvervslivets problemer, både fåreavlens, fiskeriets og sælfangstens, men så sandelig også det øvrige erhvervslivs stilling i samfundet – og ikke mindst på de nærmest samfundsomvæltende problemer, der kan opstå ved udnyttelsen af olie- og mineralforekomsterne, hvis vi ikke går meget omhyggeligt frem.

I begyndelsen af min tale sagde jeg, at vi lever på yderkanten af det mulige for menneskets eksistens. Fra gammel tid

har generationer i vort samfund indrettet deres liv på en sådan måde, at alle skulle opdrages til at yde bidrag til at overleve vinteren, kulden og mørket. Disse klimatisk betingede forhold har ikke ændret sig. Tværtimod oplever vi nu i flere år i træk nogle af de vanskeligste vinterperioder. At tidligere generationer har kunnet overleve lignende forhold hænger altså sammen med en rationel, men sikkert også nogle gange desperat form for udnyttelse af levende ressourcer i og omkring vort land.

En udvikling i dette samfund, hvor pengeøkonomien for længst er slået igennem, samt den kendsgerning, at befolkningen er totalt afhængig af de levende ressourcers tilstedeværelse i vore farvande, er bevis på, at vi har brug for en rationel planlægning omkring disse forhold. Overtagelsen af fiskerikompetencen fra EF til vort eget regie forpligter os til at være ansvarsbevidste ved gennem et nært biologisk samarbejde med vore venner i Nordatlanten at afdække kvantiteten af de forskellige fiskearters udbredelsesområde. I denne forbindelse giver vort nye medlemskab i Nordisk Råd et nyt element til en forhåbentlig positiv dialog med de nordatlantiske fiskerinationer om en fælles indsats herom i den kommende tid. Derfor må vi bruge det nye år til at planlægge overtagelsen af fiskerikompetencen fra EF samt sidst og ikke mindst til en drøftelse og udarbejdelse af strategien omkring overtagelse af produktions- og eksportsektoren under KGH. Det sidste indeholder en stor forpligtelse for alle i vort samfund til at løfte opgaven i fællesskab og i samarbejdets ånd. Derfor

planlægger vi en konference mellem politikere, produktions- og eksport-personale i KGH samt de private producenter i den kommende tid.

Jeg tænker på vigtige spørgsmål som skabelse af gode vilkår for vore børn og unge, som vi anser for *den* menneskeligt set vigtigste opgave overhovedet, og jeg tænker på bekæmpelsen af den arbejdsløshed, som knuger og ydmyger ellers aktive mennesker.

Jeg kan ikke, og vil ikke, her opstille et katalog over problemer, i problemernes land, som det er blevet kaldt, og mange af jer kunne sikkert tilføje en lang liste til nogle af dem, jeg her har nævnt.

Det, der har været mit ærinde, er at sige, at hjemmestyret er sig bevidst, at der er behov for at koncentrere sig om alle de spørgsmål, der må løses her i Grønland – og at der ikke er tale om ligegyldighed fra vores side, når vi i stedet rejser til Bruxelles, Danmark og andre steder. Det er simpelthen fordi kræfter udefra og andre omstændigheder, vi ikke er herre over, fortsat ikke har gjort det muligt at få skabt de ydre rammer for vor eksistens, som jeg omtalte før som en forudsætning for den ro og klarhed omkring egne muligheder, som må være det endelige mål.

Jeg kan desværre ikke sætte en dato for, hvornår vi når dette punkt. Politikere er – som I sikkert vil give mig ret i – ikke overmennesker, og vi kan under ingen omstændigheder alene løse alle de problemer, som vi jo kender så godt. Det kan altså heller ikke nytte, at borgerne og interesseorganisationerne i dette land bare sætter sig ned og venter på, at nogen skal løse deres problemer

for dem. – Den styrke og evne til at løse problemer i fællesskab, som jeg omtalte i begyndelsen, er egenskaber, som ikke bare skal gemmes på loftet og tages frem i nytårstaler og ved andre festlige lejligheder. Disse egenskaber skal bruges – hver dag – i det praktiske liv – ellers risikerer vi, at begyndende indre opløsningstendenser og konflikter sejrer, før vi når vort mål.

I denne proces tror jeg, at vi alle kan hjælpe til, ikke ved at spørge: hvad kan samfundet gøre for at løse mine personlige problemer, men: hvad kan jeg gøre, for at vi i fællesskab kan opbygge et menneskeværdigt samfund på vore egne betingelser. Det må I hjælpe politikerne med, og svaret på spørgsmålet mener jeg må være: at begynde med sig selv og sin egen familie.

For er der først sket brud på passiviteten dér – så vil virkelysten, optimismen og respekten for sig selv og for sine medmennesker brede sig til hele samfundet som de værdier, vi skal leve videre på – der er hårdt brug for det, – og jeg ved, det kan lykkes.

Også ved dette årsskifte må vi endnu en gang konstatere, at det er os selv, der skal forme vor fremtid.

Det gælder om at videre-udvikle de sande og gode ting her i livet.

Vi må også være vågne og kritiske over for kræfter, der nedbryder vor kultur og vor menneskelighed.

En af de ting, vi i fællesskab må klare, er spiritusmisbruget blandt os. Her kan vi – hver af os – bidrage til at formindske alkoholforbruget.

Frem for alt vil jeg ønske, at alle vore landsmænd vil være med til at yde deres

bidrag til en udvikling af samfundet på en sådan måde, at vi føler os hjemme i dette land og i dette samfund. Vi må i fællesskab give de bedste vækstbetingelser for et sundt samfund, hvor glæden

over at være med styrkes – og dermed også lysten til at arbejde for landet og for befolkningen øges – til glæde for os allesammen.

Landsstyreformand Jonathan Motzfeldt. Foto: Anne Bang, Sermitsiaq.